

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6. De comparatione vnus formæ ad aliam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

terminatione alicuius propriae naturae, puta panis aut corporis Christi. Et hoc idem intendit, dicendo quod demonstrat contentum in generali sub istis speciebus: sicut enim quod non demonstratur uniuersale aliquod, sed circumlocutus est in diuinum communionis seu generalioris ab accidentibus, distincti ac sub eis contenti, datur enim in diuina magis & minus uniuersalia, sicut dantur naturae magis & minus uniuersales: est enim intelligere Sortem in predicamento substantiae esse non solum huic hominem; sed hoc animal, hoc uinum, hoc corpus, haec substantiam. Et sic haec substantia demonstrata per hoc, est contenta sub istis accidentibus in generali. communiter se habens ad panem, & corpus Christi, pro quanto ab utroque abstractendo significatur.

Ad rationem autem Scoti, dicitur quod licet primum nomen, loco cuius potest poni hoc, sit in diuinitatis communissimum analogice etiam ad entia rationis, quia tamen certitudo demonstrata rei praeponderat (quoniam ad propriam certamque notitiam sacramenti huius speciat res demonstrata) ratio illa ad communia nomina in Deo est, ne in ambiguo nos demonstratio relinquit, sed certos demonstratio relinquit, quod haec substantia, est corpus Christi.

Li. r. piber. in prin. lib. 20. 1.

Ar. 2. huius q. & q. 75. a. 7.

Super

In corp. art.

utiones, quae habet solum, uim significatiuam, & non factiuam: sicut comparatur conceptio intellectus practici, quae est factiua rei, conceptioni intellectus nostri speculatiui, quae est accepta a rebus. nam uoces sunt signa intellectuum, secundum philosophum. * & ideo sicut conceptio intellectus practici non praesupponit rem conceptam, sed facit eam: ita ueritas huius locutionis non praesupponit rem significatam, sed facit eam; sic enim se habet uerbum Dei ad res factas per uerbum.

Haec autem conuersio non fit successiue, sed in instanti, sicut dictum est. * & ideo oportet quidem intelligere praedictam locutionem secundum ultimum instans prolatis uerborum, non tamen ita, quod praesupponatur ex parte subiecti id, quod est terminus conuersionis, scilicet quod corpus Christi sit corpus Christi, neque etiam illud quod fuit ante conuersionem, scilicet panis: sed id quod communiter se habet quantum ad utrumque, scilicet contentum in generali sub istis speciebus, non enim faciunt haec uerba quod corpus Christi sit corpus Christi, neque quod panis sit corpus Christi, sed quod contentum sub his speciebus, quod prius erat panis, sit corpus Christi. & ideo signanter non dicit Dominus, hic panis est corpus meum, quod esset secundum intellectum tertium, sed in generali hoc est corpus meum, nullo nomine apposito a parte subiecti: sed solo pronome, quod significat substantiam in communi, sine qualitate id est forma determinata.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod haec dictio, hoc, demonstrat substantiam: sed abstracte determinatione propriae naturae, sicut dictum est. *

AD SECVNDVM Dicendum, quod hoc pronomen, hoc, non demonstrat ipsa accidentia: sed substantiam sub accidentibus contentam, quae primo fuit panis, & postea est corpus Christi: quod licet non informetur his accidentibus, tamen sub eis continetur.

AD TERTIVM dicendum, quod significatio huius locutionis praetelligitur rei significatae ordine naturae, sicut causa naturaliter est prior effectui.

Non tamen ordine temporis: quia haec causa simul habet secum effectum, & hoc sufficit ad ueritatem locutionis.

ARTICVLVS VI.
Vtrum forma consecrationis panis, consequatur suum effectum, antequam perficiatur forma consecrationis uini.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod forma consecrationis panis, non consequatur suum effectum, quousque perficiatur forma consecrationis uini. Sicut enim per consecrationem panis incipit esse corpus Christi sub hoc sacramento, ita per consecrationem uini incipit esse sanguis. Si ergo uerba consecrationis panis haberent suum effectum ante consecrationem uini, sequeretur quod in hoc sacramento inciperet esse corpus Christi sine sanguine, quod est inconueniens.

Præter uinum sacramentum, unum habet complementum; unde licet in baptismo sint tres immersiones, non tamen prima immersio consequitur suum effectum, quousque tertia fuerit terminata; sed totum hoc sacramentum est unum, ut supra dictum est. * ergo uerba quibus consecratur panis, non consequuntur suum effectum sine uerbis sacramentalibus, quibus consecratur uinum.

Præter ipsa forma consecrationis panis, sunt plura uerba, quorum primum non consequuntur effectum, nisi prolato ultimo, sicut dictum est. * ergo pari ratione nec uerba, quibus consecratur corpus Christi, habent effectum, nisi prolatis uerbis, quibus sanguis Christi consecratur.

SED CONTRA est, quod statim dictis uerbis consecrationis panis, hostia consecrata proponitur populo adoranda: quod non fieret, si non esset ibi corpus Christi: quia sic ad idolatriam pertineret. ergo uerba consecrationis panis, suum effectum consequuntur, antequam proferantur uerba consecrationis uini.

RESPONDEO. Dicendum, quod quidam antiqui doctores dixerunt, quod haec duae formae, scilicet consecrationis panis & uini, se inuicem expectant in agendo: ita scilicet quod prima non perficit suum effectum antequam proferatur secunda: sed hoc stare non potest: quia (sicut dictum est *) ad ueritatem huius locutionis, hoc est corpus meum, requiritur propter uerbum praesentis temporis, quod res significata simul tempore sit cum ipsa significatione locutionis: alioquin si in futurum expectaretur res significata, apponeretur uerbum futuri temporis, non autem uerbum praesentis, ita sicut non dicitur, hoc est corpus meum: sed, hoc erit corpus meum.

Significatio autem huius locutionis completur statim completa locutione horum uerborum: & ideo oportet rem significatam statim adesse, quae quidem est effectus huius sacramenti: alioquin locutio non esset uera. Est etiam haec positio contra ritum ecclesiae, quae statim post prolationem uerborum, corpus Christi adoratur. unde dicendum est, quod prima forma non expectat secundam in agendo, sed statim habet suum effectum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ex hac ratione uidentur fuisse decepti illi, qui praedictam positionem posuerunt. Vnde intelligendum est, quod facta consecratione panis, est quidem corpus Christi ibi ex ui sacramenti, & sanguis ex reali concomitantia; sed postmodum per consecrationem uini, fit ibi conuersio sanguis Christi ex ui sacramenti: corpus autem ex tali concomitantia: ita quod totus Christus est sub utraque specie, sicut supra dictum est. *

4. di. 1. q. 2. art. 4. q. 2. art. 1. q. 2. art. 1. q. 2. art. 1. q. 2.

Alia, c. 1. q. 2.

9. 7. art. 2.

Art. 4. huius q. 2. ad 3.

Ar. 2. & 3. huius q. 2. ad 3.

Ad 1.

AD SECUNDVM dicendum, quod sacramentum est unum perfectione (sicut supra dictum est) in quantum constituitur ex duobus, scilicet cibo & potu, quorum utrumque per se habet suam perfectionem: sed tres immersiones baptismi ordinantur ad unum simplicem effectum, & ideo non est simile.

AD TERTIVM dicendum, quod diversa uerba que sunt in forma consecrationis panis, constituunt ueritatem unius locutionis; non autem uerba diuersarum formarum, & ideo non est simile.

Super quest. septima septimam nonam.

Circa effectus Eucharistie in nobis aduertendum est, quod in littera pontificis numero sex, scilicet ad septio glorie, collatio gratie, remissio peccati mortalis, remissio peccati uenialis, remissio peccati pro peccatis dabitur, & praefatio a peccando.

De quibus duo declaranda sunt. Item tempus, & modus, cum quibus etiam simul declaratur subiectum.

De tempore quidem aliquid clarum est, & aliquid ambiguum. Nam de primo effectu, scilicet uita aeterna, constat tempus executionis non oportere esse tempus summationis Eucharistie: sumpta siquidem longe ante Eucharistia, contingit effectum generare ut subleui, iuxta uerbum Domini, Qui manducat hunc panem uiuet in aeternum.

De aliis uero effectibus in dubio ueritur, an unum, & idem sit tempus quo sumitur hoc sacramentum, & quo in executionem ponitur illi effectus, & propterea singillatim declarandi sunt.

Secundus igitur effectus, qui est gratia gratum faciens, tres ramos habet, prout tripliciter contingit conlequi gratiam dei licet uel de nouo acquirere ipsam uitam gratie, uel praesupponendo gratiam, acquirere de nouo augmentum gratie, uel acquirere de nouo actum delectationis ac refectionem spiritualem, secundum uitam gratie: haec enim tria comprehenduntur sub uero effectu Eucharistie, cum dicitur quod confert gratiam.

QVAESTIO LXXIX.

De effectibus sacramenti Eucharistiae, in octo articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de effectibus huius sacramenti.

ET CIRCA hoc queruntur octo.

Primo, Vtrum hoc sacramentum conferat gratiam.

Secundo, Vtrum effectus huius sacramenti sit adeptio glorie.

Tertio, Vtrum effectus huius sacramenti sit remissio peccati mortalis.

Quarto, Vtrum per hoc sacramentum remittatur peccatum ueniale.

Quinto, Vtrum per hoc sacramentum tota pena peccati remittatur.

Sexto, Vtrum hoc sacramentum hominem praeseruet a peccatis futuris.

Septimo, Vtrum hoc sacramentum profit alius, quam sumentibus.

Octauo, De impedimento effectus huius sacramenti.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum per hoc sacramentum conferatur gratia.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod per hoc sacramentum non conferatur gratia. Hoc enim sacramentum est nutrimentum spirituale: nutrimentum autem non datur nisi uiuenti. Cum ergo uita spiritualis sit per gratiam, non competit hoc sacramentum, nisi habenti gratiam. non ergo per hoc sacramentum conferatur gratia, ut primo habeatur, similiter etiam nec ad hoc quod augeatur: quia augmentum spirituale pertinet ad sacramentum confirmationis, ut dictum est. non ergo per hoc sacramentum gratia conferatur.

Præter hoc sacramentum confertur, ut quaedam spiritualis refectione:

sed refectione spiritualis magis ut pertinere ad usum gratiae, quam ad gratiae collationem. ergo uidetur, quod per hoc sacramentum gratia non conferatur.

Præter. Sicut supra dictum est. in hoc sacramento corpus Christi offertur pro salute corporis, sanguis autem pro salute animae: sed corpus non est subiectum gratiae, sed anima, ut in secunda parte habitum est. ergo ad minus quantum ad corpus per hoc sacramentum gratia non conferatur.

SED CONTRA est, quod Dominus dicit Ioannis sexto, panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi uita: sed uita spiritualis est per gratiam. ergo per hoc sacramentum gratia non conferatur.

RESPOND. Dicendum, quod effectus huius sacramenti debet considerari, primo quid est & principaliter ex eo, quod in hoc sacramento continetur, quod est Christus, qui sicut in mundum uisibiliter ueniens, contulit mundo uitam gratiae (sicut in illud Ioan. i. Gratia & ueritas per Iesum Christum facta est) ita in hominem sacramentaliter ueniens, uitam gratiae operatur, sicut in illud Io. 6. Qui manducat me, uiuet propter me.

Vnde & Cyrillus dicit, uiuificationum Dei uerbum, ueniens seipsum propriae carni fecit ipsam uiuificationem. decebat ergo cum nostris quodammodo uniri corporibus per sacram eius carnis & pretiosum sanguinem, quae accipimus in benedictionem uiuificationem in pane & in uino.

Secundo, consideratur ex eo, quod per hoc sacramentum representatur, quod est passio Christi, sicut supra dictum est. & ideo effectum quem passio Christi fecit in mundo, hoc sacramentum facit in homine, unde super illud Io. 19. Continuo exiuit sanguis & aqua dicit Christus. Quia hinc suscipiunt principium sacrae misteria cum accesseris ad tremendum calicem, ut ab ipsa bibiturus Christi costa, ita accedas. unde & ipse dominus dicit Matth. 26. Hic est sanguis meus, qui pro uobis effunditur in remissionem peccatorum.

Tertio consideratur effectus huius sacramenti ex modo, quo traditur hoc sacramentum, quod traditur per modum cibi & potus. & ideo omnem effectum, quem cibus & potus materialis facit, quantum ad uitam corporalem (quod scilicet sustentat, auget, reparat, & delectat) hoc totum facit hoc sacramentum quantum ad uitam spirituales.

Intelligo autem in tota hac materia per tempus summationis Eucharistie, non illam solam morulam, quae de gluitur: sed cum conlequente temporis spatio quo Christus corpus sacramentaliter in sumere praefuerat. Est enim nunc praesens corporaliter in nobis, ac per hoc patens & illuminans spiritualiter animam ut sic et illud impleatur. Quamdiu sum in mundo; lux sum mundi, attestatur autem huic sententiae necessaria mentis occupatio comunicantibus, & praecipue sacerdotum circa reuerentiam exterioriorem huius sacramenti, ne si aut sanguis effundatur, aut partes hostiae decibus, aut palato hereat, & huiusmodi: quo fit, ut magis effectus sacramenti; puta contritio, cum prima datur gratia in re conlequente summatione, quae in ipsa summatione appareat, & simile uel de aliis effectibus actualibus. Puto tamen posse contingere, ut sumes sit ita dispositus, quod nec conlequat uitam gratiae nec de nouo mortaliter peccet sumendo, sed ita excusetur a peccato in sumendo ut propter hoc fiat uita gratiae, ex qua appro-

pin-

Tertia S. I. homae. KK 2

tiam. Potest siquidem intelligi, quod confert gratiam habitam, uel primam, uel augmentando primam, aut gratiam actuale spiritualem refectionis ac delectationis in actu charitatis.

Et quia primam gratiam sumptio huius sacramenti non per se confert, sed propter contingentem sumentis dispositionem, quoniam per se praerequitur sumtem uiuum, prima autem gratia mortuo datur, ideo tempus primae gratiae per accidens consideratur, & uidetur conlequenter cum tempore summationis, nam si existens in peccato mortali sibi incognitus, quando sumit hoc sacramentum, non re suscitatur ad uitam, non apparet quare deinceps ex uirtute huius sacramenti resuscitabitur.

Intelligo autem in tota hac materia per tempus summationis Eucharistie, non illam solam morulam, quae de gluitur: sed cum conlequente temporis spatio quo Christus corpus sacramentaliter in sumere praefuerat. Est enim nunc praesens corporaliter in nobis, ac per hoc patens & illuminans spiritualiter animam ut sic et illud impleatur. Quamdiu sum in mundo; lux sum mundi, attestatur autem huic sententiae necessaria mentis occupatio comunicantibus, & praecipue sacerdotum circa reuerentiam exterioriorem huius sacramenti, ne si aut sanguis effundatur, aut partes hostiae decibus, aut palato hereat, & huiusmodi: quo fit, ut magis effectus sacramenti; puta contritio, cum prima datur gratia in re conlequente summatione, quae in ipsa summatione appareat, & simile uel de aliis effectibus actualibus. Puto tamen posse contingere, ut sumes sit ita dispositus, quod nec conlequat uitam gratiae nec de nouo mortaliter peccet sumendo, sed ita excusetur a peccato in sumendo ut propter hoc fiat uita gratiae, ex qua appro-

pin-

Tertia S. I. homae. KK 2

pin-

pin-

pin-

pin-

pin-

pin-

pin-

pin-

pin-

pin-

pin-

pin-